

Meervelderweg 52 te Uddel

- Natuurtoets in het kader van de Wet natuurbescherming -

Opdrachtgever	Van Westreenen B.V.
Datum veldbezoek	28 november 2019
Kenmerk rapport	Q2019.127- Natuurtoets Meervelderweg 52 te Uddel
Datum rapport	15 september 2021
Versie	V4.0
Auteur	ing. J.M. de Wever

EcoTierra-ecologisch adviesbureau

Postadres: Margijnenenk 12, 7415 JZ Deventer

Bezoekadres: Loods570- Oostzeestraat 2, 7411 MD Deventer

www.ecotierra.nl

info@ecotierra.nl

0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1 INLEIDING	6
1.1 AANLEIDING	6
1.2 DOELSTELLING	6
1.3 VOLLEDIGHEID ONDERZOEK	6
1.4 GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT	7
2 ONDERZOEKSOPZET	8
2.1 BRONNENONDERZOEK	8
2.2 VELDBEZOEK	8
3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGEPEN	9
3.1 PLANGEBIED	9
3.2 GEWENSTE TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN INGEPEN	13
4 BEVINDINGEN ONDERZOEK	14
4.1 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK	14
4.2 BEVINDINGEN VELDONDERZOEK	18
5 EFFECTENBEOORDELING	19
5.1 EFFECTEN BESCHERMDE GEBIEDEN/ HOUTOPSTANDEN	20
5.2 EFFECTEN SOORTEN	24
6 VERDIEPING INRICHTINGSVOORSTEL NATUUR	28
7 CONCLUSIE	30

BIJLAGEN

1. Wettelijk kader
2. Lijst beschermde soorten
3. Jaarrond beschermde nesten
4. Literatuurlijst

SAMENVATTING

In opdracht van VanWestreenen B.V. heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Meervelderweg 52 te Uddel (Apeldoorn) een natuurtoets uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). In de rapportage zal worden getoetst aan de onderdelen 'soortenbescherming', 'Natura2000' (met uitzondering van een stikstofberekening) en 'houtopstanden'. Tevens zal in hoofdstuk 6 het landschapsplan van Puur Landschap verder worden besproken.

Het plangebied ligt in het buitengebied van Uddel en betreft het onbebouwde terrein naast de bedrijfsbebouwing van Fonteyn Living Mall (Fonteyn). Tevens behoort het agrarische perceel ten oosten van het terrein van Fonteyn ook tot het plangebied.

De initiatiefnemer is voornemens de bedrijfsbebouwing uit te breiden en extra parkeergelegenheid te creëren. In dit kader zullen geen gebouwen worden geamoveerd, bomen gekapt of oppervlaktewateren worden gedempt. Het agrarische deel zal als natuurgebied worden ingericht.

De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Onderhavige natuurtoets is gebaseerd op een bronnenonderzoek en een veldbezoek. Het veldbezoek heeft op 28 november 2019 plaatsgevonden.

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk. De provincie hanteert geen externe werking als het gaat om GNN. Verdere toetsing aan het GNN (Nee-tenzij-toets) wordt derhalve niet noodzakelijk geacht. Het plangebied is gelegen in Deelgebied 92. De beoogde inrichting zal geen negatief effect hebben op de (algemene) kernkwaliteiten die voor dit deelgebied zijn geformuleerd.

Het plangebied is gelegen naast het Natura2000-gebied 'Veluwe'. In dit kader heeft een Voortoets Natura2000 plaatsgevonden. Verdere toetsing aan het Natura2000-gebied wordt op basis van de Voortoets niet noodzakelijk geacht, met uitzondering van toetsing aan stikstof.

Er worden in het kader van de voorgenomen ingrepen geen bomen gekapt. Derhalve is het onderdeel 'houtopstanden' van de Wet natuurbescherming niet van toepassing.

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde planten of beschermde verblijfplaatsen van Habitatrichtlijnsoorten of niet vrijgestelde soorten waargenomen binnen het daadwerkelijke plangebied. In het oostelijk gesitueerde bos zijn echter wel dassenburchten aanwezig. Het agrarische perceel wordt gebruikt door dassen om er te foerageren. Het plangebied betreft een marginaal foerageergebied, maisakker is met name interessant wanneer en jong mais is. De nieuwe inrichting zal een beter en jaarrond geschikt foerageergebied creëren voor de das. Tevens wordt er regelmatig van gewas gewisseld op dergelijke percelen. Mogelijk dat er andere jaren ander gewas aanwezig is en het mais op de akker derhalve ook niet beschikbaar is.

Het uitvoeren van de beoogde ingrepen, in het kader van de inrichting van het plangebied, zullen niet leiden tot significante verstoring (dermate grote verstoring dat een dassenburcht/- pijp definitief verlaten zal worden) van de eventueel bezette dassenburchten/-pijpen. In het kader van de zorgplicht dienen wel maatregelen genomen te worden om eventuele verstoring tot het minimum te beperken. Werkzaamheden aan de bebouwing zullen niet tot verstoring van de dassenburchten en foerageergebied leiden.

Het plangebied betreft verder geen significant foerageergebied voor vleermuizen, zoogdieren of vogels. De verwachting is tevens dat het plangebied, door de natuurlijke inrichting, beter geschikt wordt als foerageergebied voor genoemde soortgroepen. Houtwallen, takkenrillen en poelen trekken meer prooidieren aan dan een maïsakker. Mogelijk dat algemeen voorkomende vogels (zonder jaarrond beschermd nest) broedlocaties hebben in de bomen nabij het plangebied. Er dient voorkomen te worden dat broedgevallen van vogels worden verstoord. Bij de inrichting van het agrarische perceel dient er in ieder geval rekening te worden gehouden met de das, maar ook met diverse soorten amfibieën en reptielen.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat er in de onderzochte situatie geen procedurele gevolgen zijn ten gevolge van de voorgenomen ingrepen, mits er aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan.

- Nader onderzoek naar soorten is niet noodzakelijk;
- Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling als het ruimtelijke ingrepen betreft;
- De zorgplicht is altijd van toepassing.

1 INLEIDING

In opdracht van VanWestreenen B.V. heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Meervelderweg 52 te Uddel (Apeldoorn) een natuurtoets uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). In de rapportage zal worden getoetst aan de onderdelen 'soortenbescherming', 'Natura2000' (met uitzondering van een stikstofberekening) en 'houtopstanden'. Tevens zal in hoofdstuk 6 het landschapsplan van Puur Landschap verder worden besproken.

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens de bedrijfsbebouwing uit te breiden en extra parkeergelegenheid te creëren. In dit kader zullen geen gebouwen worden geamoveerd, bomen gekapt of oppervlaktewateren worden gedempt. Het agrarische deel zal als natuurgebied worden ingericht.

In verband met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming (Wnb) op 1 januari 2017 is het noodzakelijk om voorafgaande aan ruimtelijke ingrepen en inrichting te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige natuurtoets is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- wat is de juridische status van deze soorten?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten?
- ligt het plangebied in of nabij beschermde natuurgebieden, zoals het GNN of Natura2000-gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende) maatregelen genomen te worden?
- dient er een nader onderzoek uitgevoerd te worden?
- dient er een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een natuurtoets is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek. Aan de hand expert-judgement en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten. Verder is de natuurtoets geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Afhankelijk van de aangetroffen soorten is de rapportage drie of vijf jaar geldig. Voor Habitatrichtlijnsoorten en vogels met een jaarrond beschermd dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd met als voorwaarde dat er weinig (fysieke) veranderingen hebben plaatsgevonden in het plangebied.

2 ONDERZOEKSOPZET

In onderhavige natuurtoets is de locatie gescreend op de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een bronnenonderzoek en vervolgens is de locatie bezocht.

In de rapportage zal worden getoetst aan de onderdelen 'soortenbescherming', 'houtopstanden' en 'Natura2000' (met uitzondering van een stikstofberekening).

2.1 Bronnenonderzoek

Alvorens het terrein is bezocht zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen geraadpleegd. De waarnemingen zijn gedaan tussen 2014 en 2019. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of er streng en strikt beschermde soorten voorkomen in het kilometer-/uurhok waarin het plangebied is gelegen.

Diverse kaarten (waaronder kernkwaliteiten GNN en GO, Natura2000 en Natuurbeheerplan 2020) van de provinciale site gelderland.nl zijn geraadpleegd in november en december 2019.

Op internet is gezocht naar openbare rapportages van ecologische onderzoeken die in de directe omgeving van onderhavig plangebied zijn uitgevoerd. Tevens is het rapport 'Bijlagen Beheerplan Natura2000 Veluwe (057)', provincie Gelderland, december 2017 gebruikt.

De door de opdrachtgever aangeleverde informatie is bestudeerd:

'Landschapsschets Meervelderweg 52, Uddel/ Nederland' Puur Landschap, 23 september 2019;

'PPI verzoek uitbreiding', VanWestreenen BV, 10 oktober 2019;

'Landschappelijk inpassingsplan Meervelderweg 52 te Uddel', VanWestreenen BV, oktober 2019, versie 1.

2.2 Veldbezoek

Het plangebied is op 28 november 2019 overdag bezocht. Ten tijde van het veldbezoek was het wisselvallig/ regenachtig bij een temperatuur van rond de 11°C.

Het gehele plangebied was toegankelijk ten tijde van het veldbezoek. De directe omgeving van het plangebied is tijdens het veldbezoek eveneens bekeken.

Tijdens het onderzoek is de heer D. Nieland van Fonteyn geïnterviewd.

Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, holen, uitwerpselen, haren en dergelijke).

Het onderzoek is uitgevoerd door een ecooloog (J.M. de Wever) met een relevante HBO-opleiding en ruime ervaring met het uitvoeren van dergelijke onderzoeken. Tevens worden door de ecooloog diverse relevante cursussen gevolgd, symposia en congressen bezocht en diverse vakbladen en nieuwsbrieven gelezen om de laatste ontwikkelingen te volgen. De onderzoeker is in het bezit van diverse certificaten, waaronder 'Zorgvuldig handelen Flora- en faunawet, ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, niveau 4. IPC Groene Ruimte (door Stadswerk erkend certificaat)'.

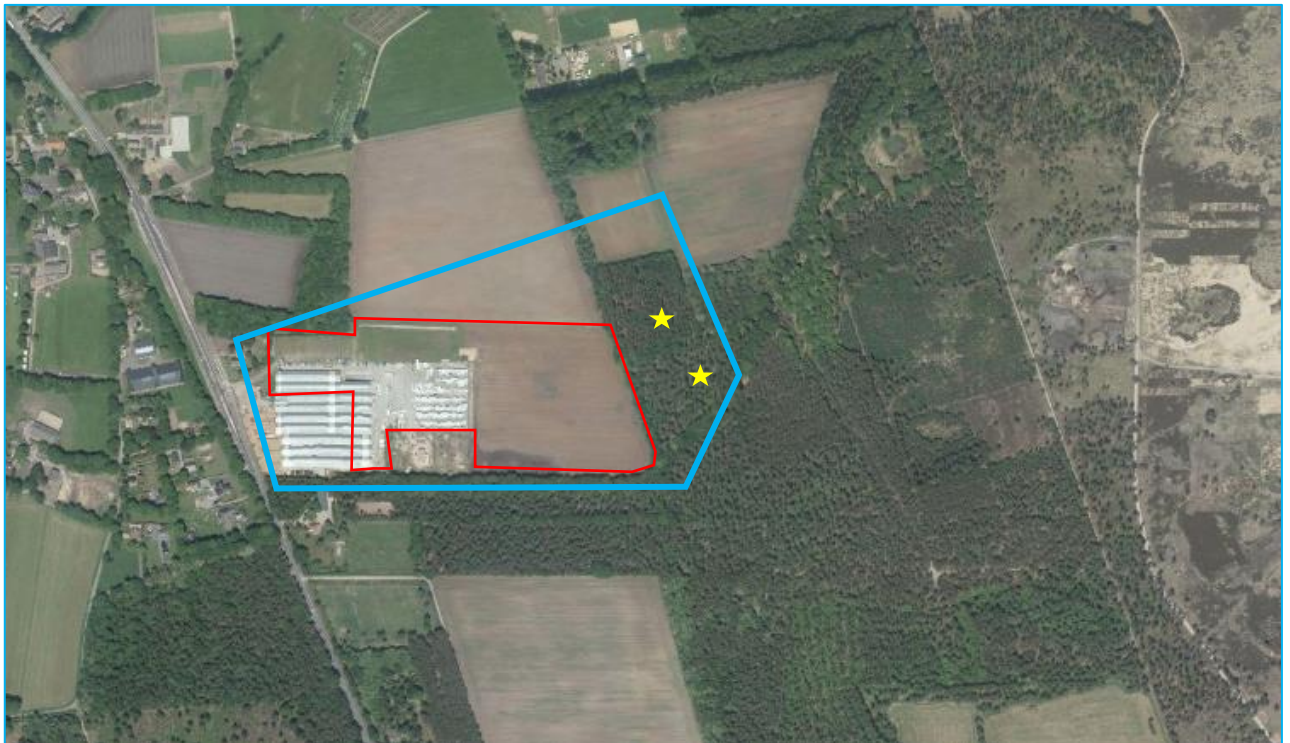
3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN

In dit hoofdstuk zijn de onderzoekslocatie en de voorgenomen activiteiten beschreven. Op onderstaande afbeelding is het plangebied weergegeven waarbinnen de activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden. Het blauwe kader geeft globaal het gebied aan dat is bekeken tijdens het veldbezoek.

3.1 Plangebied

Het plangebied betreft het onbebouwd terrein naast de bedrijfsbebouwing van Fonteyn Living Mall te Uddel. Tevens behoort het agrarische perceel ten oosten van het terrein van Fonteyn ook tot het plangebied. Het bestaande bedrijfsgebouw bestaat voornamelijk uit metaal en glas. Op het terrein naast het bedrijfsgebouw vindt met name opslag plaats van materiaal/ verkoopwaar. Het agrarische perceel bestaat uit maisland en een klein aardappelveld. De zuidzijde van het plangebied wordt begrensd door een hek.

De directe omgeving bestaat uit de Living Mall, agrarische percelen (onder andere grasland, maisakkers en aardappelvelden) en bosgebied. Aan de zuidzijde van de buitenopslag is een nieuwe woning met daaromheen een grondwal aanwezig. Ten oosten van het bosgebied komt heide voor.

Afbeelding 1: Rode kader; situering plangebied, blauwe kader, bekeken gebied, (bron: Gelderland.nl, luchtfoto 2018). ★ Locatie dassen(bij)burchten.

Foto's: Indrukken plangebied. Uitbreidingslocatie.

Foto's: Indrukken plangebied. Uitbreidingslocatie.

Foto's: Indrukken plangebied. Parkeerterrein.

Foto's: Indrukken plangebied. Agrarische perceel.

Foto's: Indrukken plangebied. Agrarische perceel.

Foto's: Indrukken plangebied. Agrarische perceel.

Foto's: Indrukken directe omgeving. Zuidelijk gesitueerde beukenbos achter hekwerk en woning.

Foto's: Indrukken directe omgeving. Oostelijk gesitueerde bos en noordelijk gelegen agrarische percelen.

Foto's: Overige indrukken directe omgeving.

3.2 Gewenste toekomstige situatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de bedrijfsbebouwing uit te breiden (met 6.726m²) en extra parkeergelegenheid te creëren. In dit kader zal het plangebied landschappelijk worden ingepast. Zo zullen er binnen het plangebied verschillende natuurwaarden gecreëerd worden. Er zal onder andere een poel, een nieuwe houtsingel, droog en schraal grasland en nieuw bos worden gecreëerd. Verder zullen er verschillende bomen worden aangeplant. In het kader van de voorgenomen ingrepen zullen geen gebouwen worden geamoveerd, bomen worden gekapt of oppervlaktewateren worden gedempt. De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Afbeelding 2: Plattegrond gewenste situatie (bron: Landschapsschets 23 september 2019, Puur Landschap).

Hieronder worden de bevindingen van het bronnenonderzoek en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek besproken.

4.1 Bevindingen bronnenonderzoek

Op Gelderland.nl is te lezen dat het plangebied niet is gelegen in het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Wel grenst de locatie aan de oost- en zuidzijde aan het GNN.

Afbeelding 3: Ligging plangebied t.o.v. het GNN en de GO (bron: Gelderland.nl).

Het plangebied is gelegen in Deelgebied 92 'Nieuw-Millingen, Meerveld, Garderense veld en Solseberg. Voor dit deelgebied zijn kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen beschreven, zowel algemeen als voor het GNN en de Groene ontwikkelingszone (GO).

92 Nieuw-Millingen, Meerveld, Garderense veld en Solse berg

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- oude enk van Meerveld; droge voedselarme bossen met restanten heide; versnipperd door bebouwing langs Amersfoortse weg, verblijfsrecreatie en militair complex
- onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe
- onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe met de bijbehorende habitats en soortengroot wild: m.n. edelherten, wilde zwijnen (agrarische enclave Garderen - Speuld - Elspeet - Uddel geen wilde zwijnen)
- leefgebied das
- uitwisselingsmogelijkheden naar de omgeving
- cultuurhistorische waarden van o.m. grafheuvels, oude ontginningen en boerderijen
- abiotiek: aardkundige waarden, bodem, grondwaterreservoir
- ecosystemendiensten: recreatie, rust, drinkwater
- houtproductie
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

Aardkundige waarden

stuwwalflank met smeltwater-afzettingen en doodijsgaten

Waardevol open gebied of verkaveling

Meerveldse enk als onderdeel van de agrarische enclave

Parel

-

Natte landnatuur

nee

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)

- ontwikkeling natuurlijke bossen en bosranden
- ontwikkeling bos met houtproductie
- ontwikkeling heide en droge, schrale graslanden
- ontwikkeling migratiemogelijkheden tussen Noord- en Midden-Veluwe, naar de Gelderse Vallei via de Voorthuizer Poort en andere verbindingen
- verminderen barrièrewerking N344

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone

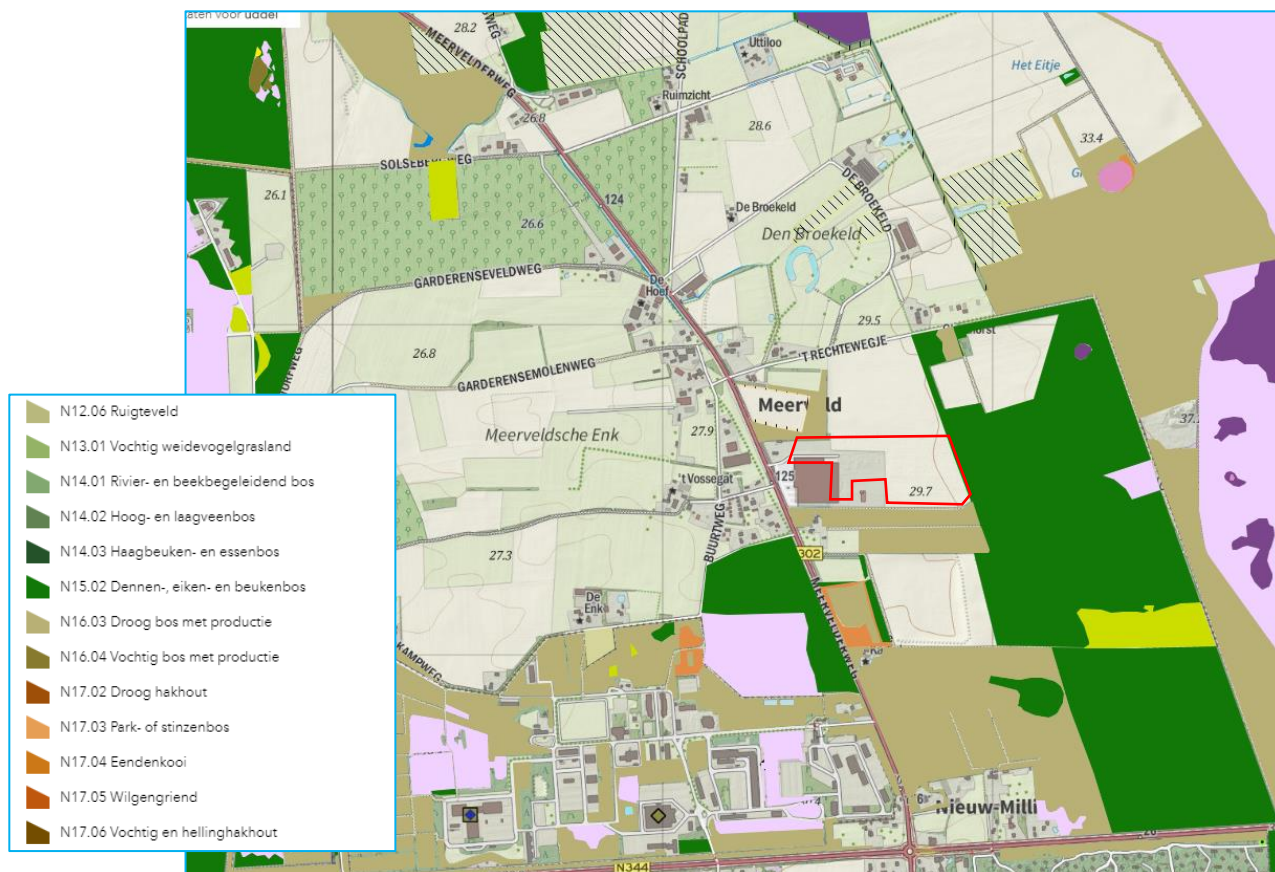
- ontwikkeling natuurlijke bosranden
- ontwikkeling droge, schrale graslanden
- ontwikkeling migratiemogelijkheden tussen Noord- en Midden-Veluwe en naar de Gelderse Vallei via de Voorthuizer Poort en andere verbindingen
- ontwikkeling ecologische waarden van cultuurgrond in de ontginningen
- ontwikkeling cultuurhistorie en beleefbaarheid
- verminderen barrièrewerking N344
- landschappelijk inpassen verblijfsrecreatie en andere bedrijven

Ecologische verbindingen met evz-model

-

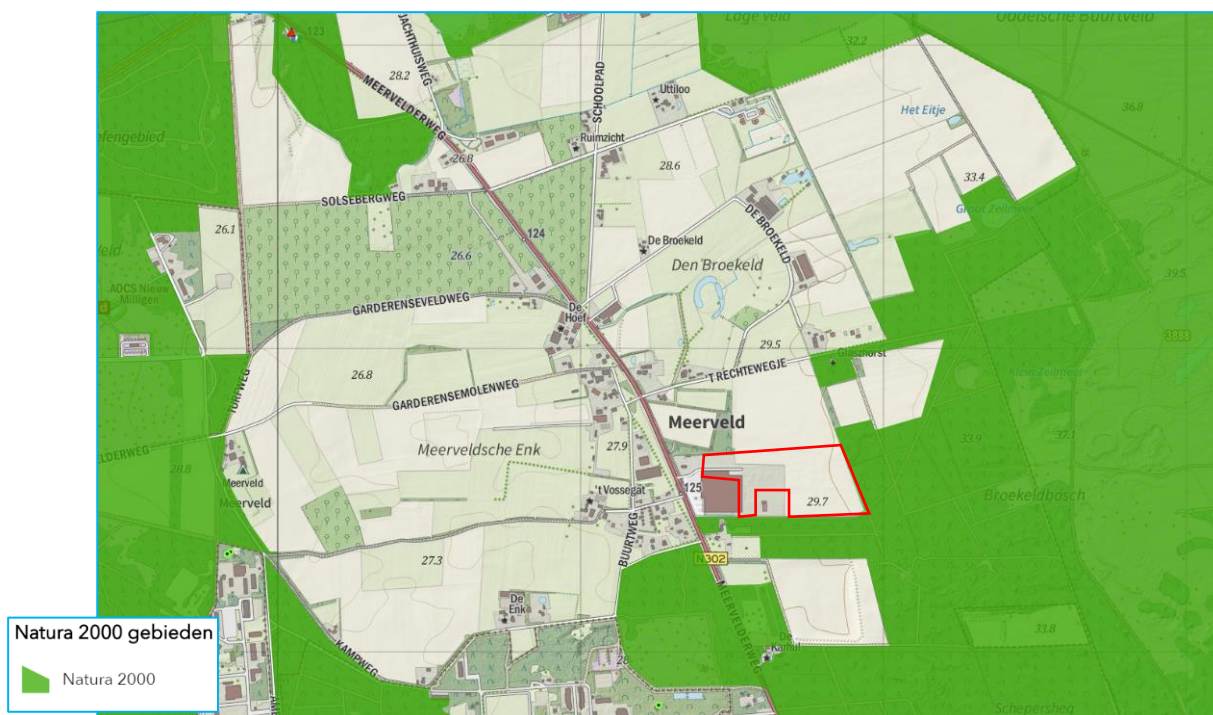
Afbeelding 4: Kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen deelgebied 92 (bron: Gelderland.nl).

In het Natuurbeheerplan 2020 is af te lezen dat het plangebied geen Natuurbeheertypen heeft meegekregen. De noordelijke en zuidelijke bossen hebben beheertype 'N16.03 Droog bos met productie' meegekregen. Het oostelijke bos het beheertype 'N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos'.

Afbeelding 5: Ligging plangebied t.o.v. natuurbeheertypen Natuurbeheerplan 2020 (bron: Gelderland.nl).

Het plangebied is niet gelegen in een Natura2000-gebied. Wel grenst het Natura2000-gebied 'Veluwe' direct aan het plangebied.

Afbeelding 6: Ligging plangebied t.o.v. het Natura2000-gebied (bron: Gelderland.nl).

Het Natura2000-gebied is aangewezen voor diverse Habitattypen en -soorten en diverse vogels. Voor deze soorten zijn ook doelstellingen opgesteld.

Doelstelling kwaliteit			
Doelstelling oppervlakte			
Landelijke staat van instandhouding			
Habitattypen			
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	=	=
H2330 - Zandverstuivingen	--	>	>
H3130 - Zwakgebufferde vennen	-	=	=
H3160 - Zure vennen	-	=	>
H3260A - Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	>	>
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	--	>	>
H4030 - Droge heiden	--	>	>
H5130 - Jeneverbesstruvelen	-	=	>
H6230 - *Heischrale graslanden	--	>	>
H6410 - Blauwgraslanden	--	>	>
H7110B - *Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	=	=
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>
H7230 - Kalkmoerassen	--	=	=
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	-	>	>
H9190 - Oude eikenbossen	-	>	>
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	=	=
H91E0C - *Vochtige alluviale bossen (beekbegaaiende bossen)	-	=	>

Habitatype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels	
Landelijke staat van instandhouding	
+	gunstig
-	matig gunstig
--	zeer ongunstig

Habitattypen	
Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit	
=	behoud
>	uitbreiding
= (>)	uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties
<	vermindering is toegestaan, ten gunste van met name genoemde habitatype
= (<)	achteruitgang ten gunste van ander habitatype toegestaan
> (<)	oppervlak staat in principe op uitbreiding, maar mag achteruit gaan ten gunste van ander habitatype

Afbeelding 7: Aangewezen Habitattypen en doelstellingen Veluwe (bron: Synbiosis.alterra.nl).

Doelstelling populatie				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Habitatsoorten				
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>
H1083 - Vliegend hert	-	>	>	>
H1096 - Beekprik	--	>	>	>
H1163 - Rivierdonderpad	-	>	=	>
H1166 - Kamsalamander	-	=	=	=
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=
H1831 - Drijvende waterweegbree	-	=	=	=

Habitattype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels	
Landelijke staat van instandhouding	
+	gunstig
-	matig gunstig
--	zeer ongunstig

Soorten, broedvogels, niet-broedvogels	
Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie	
=	behoud
>	uitbreiding/verbetering
<	vermindering is toegestaan
= (<)	achteruitgang ten gunste van andere soort toegestaan

Afbeelding 8: Aangewezen Habitatsoorten en doelstellingen Veluwe (bron: Synbiosis.alterra.nl).

Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Broedvogelsoorten				
A072 - Wespendief	+	=	=	=
A224 - Nachtzwaluw	-	=	=	=
A229 - IJsvogel	+	=	=	=
A233 - Draaihals	--	>	>	>
A236 - Zwarte Specht	+	=	=	=
A246 - Boomleeuwerik	+	=	=	=
A255 - Duinpieper	--	>	>	>
A276 - Roodborsttapuit	+	=	=	=
A277 - Tapuit	--	>	>	>
A338 - Grauwe Klauwier	--	>	>	>

Habitattype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels	
Landelijke staat van instandhouding	
+	gunstig
-	matig gunstig
--	zeer ongunstig

Soorten, broedvogels, niet-broedvogels	
Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie	
=	behoud
>	uitbreiding/verbetering
<	vermindering is toegestaan
= (<)	achteruitgang ten gunste van andere soort toegestaan

Afbeelding 9: Aangewezen broedvogelsoorten en doelstellingen Veluwe (bron: Synbiosis.alterra.nl).

Volgens de geraadpleegde bronnen (betreft vaak bronnen die met kilometer- of uurhokken werken) kunnen er in de omgeving soorten (niet uitputtend opgesomd en relevant voor plangebied/ nieuwe situatie) als vliegend hert, adder, gladde slang, hazelworm, zandhagedis, levendbarende hagedis, ringslang, heikikker, das, boomarter, steenarter, eekhoorn, gewone, ruige en kleine dwergveermuis, laatvlieger, meervleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, baardvleermuis, franjestaart, kerkuil, ransuil, bosuil, buizerd, sperwer, havik, boomvalk, gierzwaluw en huismus voorkomen.

De rapportage 'Fonteyn Outdoor Living Mall, Meervelderweg 52 te Uddel', Hamabest ecologie, april 2014 is bestudeerd. Deze rapportage betreft de quickscan voor de toenmalige uitbreiding van het bedrijfsgebouw en de inmiddels gerealiseerde woning. Uit de rapportage is te lezen dat er binnen het plangebied geen Habitattypen en soorten of vogels zijn waargenomen zijn waarvoor het natura 2000-gebied de Veluwe is aangewezen. Tevens waren er geen streng of strikt beschermde soorten of voortplantings-, verblijfs- of groeiplaatsen aangetroffen binnen het plangebied.

4.2 Bevindingen veldonderzoek

Flora

Beschermde flora is niet aangetroffen in het plangebied. Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en een maisakker. Waargenomen soorten betreffen voornamelijk soorten die op verstoorde en voedselrijke gronden voorkomen.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het daadwerkelijke plangebied slechts enkele kraaien en een roodborst waargenomen. In de omliggend bosschages zijn houtduif, een groep staartmezen, auditief een buizerd, koolmees, boomklever en merel waargenomen. Er zijn geen geschikte opstallen (het bestaande bedrijfsgebouw bestaat uit goed afgesloten metaal en glas) of bomen aanwezig binnen het plangebied. Jaarrond beschermde nesten van holtebroeders als sommige uilen, gierzwaluw of huismus zijn derhalve niet aanwezig of te verwachten. Door het ontbreken van bomen zijn ook geen horsten van roofvogels te verwachten. Het ontbreekt dan ook aan sporen van genoemde soorten/ soortgroepen. De verwachting is dat het agrarische perceel te dicht bij hoge groenstructuren en bosschages (uitkijkpunt roofvogels en verblijfplaats predatoren) is gelegen om door weidevogels gebruikt te worden. Mogelijk is het plangebied onderdeel van een groter foerageergebied van uilen en/of roofvogels. De groenstructuren nabij zullen zeker gebruikt worden als broedlocatie. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten waargenomen in de bosranden.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn binnen het daadwerkelijke plangebied geen voortplantings- en/ of verblijfplaatsen van soorten aangetroffen die zijn beschermd bij de Habitatrichtlijn of van soorten die niet zijn vrijgesteld door de provincie. Door het ontbreken van geschikte opstallen, bosschages, watergangen of andere elementen zijn verblijfplaatsen van soorten als eekhoorn, das, marter- of boommarter, kleine marterachtigen, waterspitsmuis en dergelijke niet te verwachten. Voor en tijdens het veldbezoek had het flink geregend. Sporen van dieren waren op het agrarische perceel derhalve lastig te vinden. Wel waren er sporen van een foeragerende das aanwezig. Volgens de geïnterviewde initiatiefnemer was er enkele dagen voor het veldbezoek nog een das gezien aan de rand van het oostelijke bos. Dit deel van het omliggende bos is verder (globaal) onderzocht op sporen en verblijfplaatsen. Het zuidelijke bosperceel was ten tijde van het veldbezoek niet toegankelijk. Bij bomen aan de bosrand waren diverse snuitputjes van das aanwezig. Door het volgen van een wissel zijn ook twee locaties ontdekt met dassenburchten/ pijpen (gele sterren afbeelding 1). De burchten bestaan uit meerdere pijpen. In verhogingen nabij, zoals bij het pad, zijn ook vluchtpijpen aanwezig.

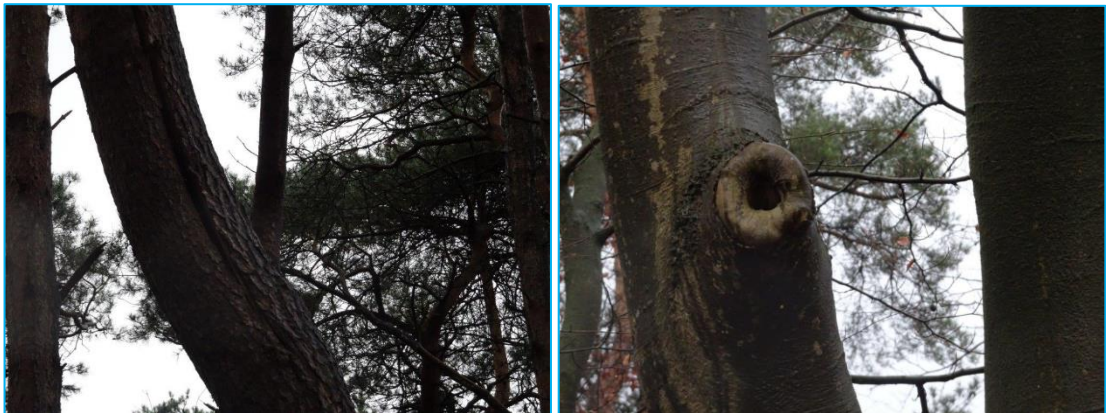
Foto's: Dassenpijp en snuitputje das.

De burchten liggen relatief dicht bij elkaar, dus mogelijk betreft het 1 clan met meerdere (bij)burchten. Veel van de waargenomen pijpen leken recentelijk niet gebruikt te zijn. Er zijn pootafdrukken van haas en ree aangetroffen op de agrarische percelen binnen en nabij het plangebied. In de omgeving zullen dergelijke soorten, en soorten als boommarter, steenmarter, eekhoorn en mogelijk nog groter wild voorkomen.

Vleermuizen

Het bestaande bedrijfsgebouw beschikt niet over elementen als een spouw met open stootvoegen, dakpannen met dakbeschot, gevelbetimmering en dergelijke waarin of -achter vleermuizen kunnen verblijven. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is derhalve uitgesloten. Tevens zijn er geen bomen aanwezig binnen het plangebied. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn derhalve eveneens uitgesloten. De verwachting is dat er gefoerageerd zal worden binnen het plangebied. Met name bij de bosranden zullen vleermuizen waar te nemen zijn. Er zijn binnen het plangebied geen vliegroutes aanwezig.

In en nabij de naastgelegen bossen kan door verschillende soorten gefoerageerd worden. Mogelijk zijn er ook vaste verblijfplaatsen van boombewonende soorten aanwezig in de bossen. Er zijn diverse bomen waargenomen met in potentie geschikte holtes en scheuren.

Foto's: Bomen met potentieel geschikte scheur en holte voor boombewonende vleermuizen.

Amfibieën, reptielen en vissen

Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. De aanwezigheid van vissen en permanent voortplantingswater van amfibieën kan derhalve worden uitgesloten.

Het plangebied is niet geschikt bevonden voor reptielen door het ontbreken van geschikt leefgebied, zoals wegkruipplekken en oppervlaktewater. In de naastgelegen bosschages, heide en poelen worden wel diverse soorten amfibieën, waaronder diverse niet vrijgestelde soorten (zie bijlage 1 voor vrijgestelde soorten), en reptielen verwacht. Volgens de geïnterviewde initiatiefnemer kwam in vroegere tijden de ringslang voor binnen het terrein en in de omgeving. De soort is de laatste jaren echter niet meer waargenomen.

Ongewervelden/ overige soorten

Het ontbreken van specifieke habitats, zoals heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken, binnen het daadwerkelijke plangebied maakt dat de veelal veeleisende Habitatrichtlijnsoorten en exemplaren van de nationaal beschermde soorten van ongewervelden en overige soorten niet te verwachten. In de omgeving zijn dergelijke habitats wel aanwezig. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat afgelopen zomer een vliegend hert op de buiten uitgestalde materialen is aangetroffen. Het exemplaar was verstrikt geraakt in een netje.

5 EFFECTENBEOORDELING

Hieronder zijn de effecten van de voorgenomen ingrepen op beschermde gebieden en de aanwezige flora en fauna getoetst aan de Wet natuurbescherming.

5.1 Effecten beschermde gebieden/ houtopstanden

GNN/GO/ Nationaal landschap

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk. De provincie hanteert geen externe werking als het gaat om GNN. Verdere toetsing aan het GNN (Nee-tenzij-toets) wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

De beoogde inrichting zal geen negatief effect hebben op de kernkwaliteiten natuur en landschap die voor Deelgebied 92 zijn geformuleerd.

In tegenstelling, de verwachting is dat de natuurlijke inrichting juist een toegevoegde waarde zal hebben voor de omgeving. Zo zullen het leefgebied van de das (realisatie foerageergebied en poel) en de uitwisselingsmogelijkheden met de omgeving (door middel van realisatie groenstructuren) worden versterkt. Tevens zal de ecosysteemdienst 'drinkwater' worden gerealiseerd. De omvorming van maisakker naar natuur (poel, groenstructuren, schaalgrasland en dergelijke) zal naar verwachting een impuls geven aan de aanwezige populaties van diverse reptielen en amfibieën, maar ook aan vogels, kleine zoogdieren, insecten en dergelijke.

In hoofdstuk 6 zal verder worden ingegaan op de inrichting van het plangebied.

92 Nieuw-Millingen, Meerveld, Garderense veld en Solse berg

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- oude enk van Meerveld; droge voedselarme bossen met restanten heide; versnipperd door bebouwing langs Amersfoortse weg, verblijfsrecreatie en militair complex
- onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe
- onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe met de bijbehorende habitats en soortengroot wild: m.n. edelherten, wilde zwijnen (agrarische enclave Garderen - Speuld - Elspeet - Uddel geen wilde zwijnen)
- • leefgebied das
- • uitwisselingsmogelijkheden naar de omgeving
- • cultuurhistorische waarden van o.m. grafheuvels, oude ontginningen en boerderijen
- • abiotiek: aardkundige waarden, bodem, grondwaterreservoir
- ecosysteemdiensten: recreatie, rust, drinkwater
- houtproductie
- • alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

Natura2000

Het plangebied is gelegen naast het Natura2000-gebied 'Veluwe'. Voor Natura2000-gebieden geldt wel een externe werking. Derhalve dient bepaald te worden of de voorgenomen ingrepen significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor dit Natura2000-gebied aangewezen Habitattypen, -soorten en broedvogels.

In deze paragraaf zal een eerste toetsing (Voortoets) plaatsvinden om vast te stellen of een zwaardere toetsing noodzakelijk wordt geacht. Er zal niet worden getoetst aan stikstof. Toetsing aan stikstof zal separaat worden uitgevoerd. Tevens zal er niet getoetst worden aan indirecte effecten door bijvoorbeeld verdroging.

Voor de toetsing wordt gebruik gemaakt van het document 'Bijlagen Beheerplan Natura2000 Veluwe (057)' provincie Gelderland, december 2017 en de 'Effectenindicator' op Synbiosis.alterra.nl.

Habitattypen

Storingsfactor	Effectenindicator																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Stuifzandheiden met struikheide	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beken en rivieren met waterplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Jeneverbesstruwelen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Heischrale graslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Overgangs- en trilvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kalkmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oude eikenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Vochtige alluviale bossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Afbeelding 10. Storingsfactoren Habitattypen, Effectenindicator (bron: synbiosys.alterra.nl).

Het plangebied ligt buiten het Natura2000-gebied. Hierdoor zijn veel storingsfactoren al niet van toepassing, zoals 'oppervlakteverlies', 'versnippering', 'verandering in populatiedynamiek' en 'bewuste verandering soortensamenstelling'.

Er wordt in de effectenindicator al aangegeven dat de storingsfactoren 'verandering dynamiek substraat' (op de niet voorkomende Habitattypen 'beken en rivieren met waterplanten' na), 'verstoring door geluid', 'verstoring door licht' en 'verstoring door trilling' niet van toepassing zijn.

De voorgenomen ingrepen zullen geen negatief effect hebben op de lokale waterhuishouding. Er worden geen watergangen gedempt, grote oppervlakten verhard of grondwaterwater onttrokken. Hierdoor kunnen ook storingsfactoren als 'verzoeting', 'verzilting', 'verdroging', 'vernatting', 'verandering stroomsnelheid', verandering overstromingsfrequentie' en 'verandering dynamiek, substraat' weggestreept worden.

De uitbreiding vindt plaats aan het reeds bestaande gebouw, waar al veel verstoring is. De uitbreiding zal derhalve geen significant effect hebben veroorzaakt door 'optische verstoring' of 'verstoring door mechanische effecten'. Bij de inrichting van het agrarische deel zullen de twee laatst genoemde storingsfactoren ook geen significante rol spelen.

De voorgenomen ingrepen hebben geen verontreiniging tot gevolg.

Of de storingsfactoren 'vermesting door N-depositie uit de lucht' en 'verzuring door N-depositie uit de lucht' van toepassing zijn zal in een separate rapportage worden bepaald.

Habitatsoorten

	Storingsfactor																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Beekprik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Drijvende waterweegbree	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gevlekte witsnuitlibel	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Meervleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rivierdonderpad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vliegend hert	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Afbeelding 11. Storingsfactoren Habitatsoorten, Effectenindicator (bron: synbiosys.alterra.nl).

Beekprik, drijvende waterweegbree, gevlekte witsnuitlibel, rivierdonderpad- De genoemde soorten zijn gebonden aan water. Oppervlaktewater waarin deze soorten kunnen voorkomen is niet aanwezig binnen of grenzend aan het plangebied. De storingsfactoren 'verstoring door geluid', 'verstoring door licht', 'verstoring door trilling', 'optische verstoring' en 'verstoring door mechanische effecten' zullen derhalve niet van toepassing zijn. Het plangebied ligt buiten het Natura2000-gebied. Hierdoor zijn veel storingsfactoren, zoals 'oppervlakteverlies', 'versnippering', 'verandering in populatiedynamiek' en 'bewuste verandering soortensamenstelling' eveneens niet van toepassing.

De voorgenomen ingrepen zullen geen groot effect hebben op de lokale waterhuishouding. Er worden geen watergangen gedempt, grote oppervlakten verhard of oppervlaktewater onttrokken. Hierdoor kunnen ook storingsfactoren als 'verzoeting', 'verziltiging', 'verdroging', 'vernatting', 'verandering stroomsnelheid', verandering overstromingsfrequentie' en 'verandering dynamiek, substraat' weggestreept worden. De voorgenomen ingrepen hebben geen verontreiniging tot gevolg.

Of de storingsfactoren 'vermesting door N-depositie uit de lucht' en 'verzuring door N-depositie uit de lucht' van toepassing zijn zal in een separate rapportage worden bepaald.

Meervleermuis- Het plangebied en de directe omgeving zal geen belangrijk gebied betreffen voor de meervleermuis. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen (winterverblijven) van deze soort in of grenzend aan het plangebied aanwezig. Deze soort foerageert met name bij grotere wateren en wordt niet verwacht in of nabij het plangebied.

De soort is volgens de Effectenindicator zeer gevoelig voor versnippering (niet van toepassing daar er geen functioneel leefgebied van deze soort verloren gaat, verstoring door licht (niet van toepassing daar er geen verlichting bij de bossen geplaatst zal gaan worden) en verstoring door mechanische effecten (niet van toepassing daar er geen constructies worden gebouwd die mechanische verstoring teweeg zullen brengen. Werkzaamheden vinden overdag plaats, wanneer vleermuizen niet actief zijn). Geen van de 19 storingsfactoren zal van toepassing zijn op deze soort in onderhavige situatie.

Kamsalamander- Binnen het daadwerkelijke plangebied is geen leefgebied van de kamsalamander aanwezig. Mogelijk dat de soort in omliggende poelen voortplant en de bossen gebruikt als landhabitat. Het plangebied ligt buiten het Natura2000-gebied. Hierdoor zijn storingsfactoren zoals 'oppervlakteverlies', 'versnippering', 'verandering in populatiedynamiek' en 'bewuste verandering soortensamenstelling' niet van toepassing'. Er wordt in de Effectenindicator aangegeven dat het onbekend is of de storingsfactoren 'verstoring door geluid', 'verstoring door licht', 'verstoring door trilling' en 'optische verstoring' van toepassing zijn op de kamsalamander. De verwachting is dat de inrichting van het agrarische perceel geen negatief effect zal hebben op de staat van instandhouding van deze soort. Er wordt immers geen voortplantingswater of landhabitat aangetast. Sterker nog, de toekomstige situatie zal door de natuurinrichting (waaronder een amfibieënpool) geschikter zijn voor deze soort. Kortstondige effecten door genoemde storingsfactoren zijn naar verwachting dermate beperkt dat er geen significant effect optreedt op eventueel aanwezige exemplaren binnen het bosgebied.

Er worden geen watergangen gedempt, grote oppervlakten verhard of oppervlaktewater onttrokken'. Hierdoor kunnen ook storingsfactoren als 'verzoeting', 'verziltig', 'verdroging', 'vernatting', 'verandering stroomsnelheid', verandering overstromingsfrequentie' en 'verandering dynamiek, substraat' weggestreept worden.

Of de storingsfactoren 'vermesting door N-depositie uit de lucht' en 'verzuring door N-depositie uit de lucht' van toepassing zijn zal in een separate rapportage worden bepaald.

Vliegend hert- Uit de waarneming van de initiatiefnemer blijkt dat het vliegend hert voorkomt in de omgeving. Binnen het plangebied is geen leefgebied voor deze soort aanwezig. Het plangebied ligt buiten het Natura2000-gebied. Er zal fysiek dan ook geen leefgebied verloren gaan. Storingsfactoren zoals 'oppervlakteverlies', 'versnippering', 'verandering in populatiedynamiek' en 'bewuste verandering soortensamenstelling' zijn dan ook niet van toepassing. In de bosranden is geen geschikt habitat waargenomen voor deze soort. De factoren 'optische verstoring' en 'verstoring door mechanische effecten' lijken daardoor ook niet van toepassing. Van de overige storingsfactoren is niets bekend of ze zijn niet van toepassing of de soort is er niet gevoelig voor.

Broedvogels

Storingsfactor																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Boomleeuwerik (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Draaihals (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Duinpieper (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Gauwe Klauwier (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
IJsvogel (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Nachtzwaluw (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Roodborsttapuit (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Tapuit (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Wespendief (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Zwarte Specht (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig

Afbeelding 12. Storingsfactoren broedvogels, Effectenindicator (bron: synbiosys.alterra.nl).

Het ontbreken van habitats zoals heide, oppervlaktewater en zandbodems en dergelijke maakt dat nesten of significante verblijf- en/of foerageerplekken van de meeste aangewezen vogelsoorten binnen en grenzend aan het plangebied niet te verwachten zijn. Uit het bronnenonderzoek is gebleken dat alleen de zwarte specht is waargenomen in het bos ten oosten van het plangebied. De andere aangewezen soorten zijn, met uitzondering van ijsvogel, zwarte specht en duinpieper, allemaal waargenomen in het heidegebied ten oosten van het bosgebied (naam gebied: De Bieze).

Het plangebied is volledig gelegen buiten het Natura2000-gebied. De eventuele externe werking die uit zal gaan vanuit de beoogde werkzaamheden en de gewenste toekomstige situatie zal geen significant negatief effect hebben op nesten/ verblijfplaatsen en/of foerageerplekken gelegen op geschikte plekken binnen het Natura2000-gebied, zoals dieper in de bossen of de heidevelden en zandvlaktes.

De zwarte specht is de enige soort die eventueel verwacht wordt nabij het plangebied. Er zal fysiek geen leefgebied verloren gaan. Storingsfactoren zoals 'oppervlakteverlies', 'versnippering', 'verandering in populatiedynamiek' en 'bewuste verandering soortensamenstelling' zijn dan ook niet van toepassing. De voorgenomen ingreep zal geen 'verontreiniging' tot gevolg hebben. Er zijn geen spechtengaten van deze soort aangetroffen in de bomen grenzende aan het plangebied. De factoren 'verstoring door licht' en 'verstoring door trillingen' worden, mede gezien de beoogde ingrepen, dan ook niet van toepassing geacht. Voor de overige storingsfactoren is deze soort niet gevoelig, of er zijn geen gegevens van bekend. Door versturende ingrepen buiten het broedseizoen (globaal van maart tot en met augustus) uit te voeren vindt er gegarandeerd geen significante verstoring plaats.

Of de storingsfactoren 'vermesting door N-depositie uit de lucht' en 'verzuring door N-depositie uit de lucht' van toepassing zijn zal in een separate rapportage worden bepaald.

Resumé

Verdere toetsing aan het Natura2000-gebied wordt gezien hetgeen hiervoor besproken niet noodzakelijk geacht, met uitzondering van toetsing aan stikstof.

Houtopstanden

Er worden in het kader van de voorgenomen ingrepen geen bomen gekapt. Derhalve is het onderdeel 'houtopstanden' van de Wet natuurbescherming niet van toepassing.

5.2 Effecten soorten

Er wordt in het kader van de vigerende wetgeving nagegaan of beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen door het project opzettelijk worden aangetast (vernield, beschadigd of ongeschikt gemaakt) of dat dieren opzettelijk worden verontrust, verjaagd of gedood. Verder is er gekeken of er invloeden zijn die leiden tot een verminderde geschiktheid als foerageergebied waarbij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook vaste rust en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen beschermde wilde vaatplanten aangetroffen.

Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroep.

Vogels

Het ontbreken van geschikte gebouwen en bomen maakt dat er geen jaarrond beschermde nesten te verwachten zijn. Ook in de aangrenzende bosranden zijn geen jaarrond beschermde nesten waargenomen. Jaarrond beschermde nesten zullen derhalve niet (indirect) verloren gaan door de beoogde ingrepen.

Het plangebied betreft geen significant foerageergebied. Met name de bossen en bosranden, welke door de beoogde ingreep niet aangetast worden of juist worden versterkt, zullen prooidieren huisvesten. Het maisakker zal waarschijnlijk wel wat muizensoorten huisvesten, maar dat zal niet zoveel zijn als de omgeving. Dergelijk gebied zal door de voorgenomen ingrepen dan ook niet verloren gaan. De toekomstige situatie zal tevens door de beoogde natuurlijke inrichting meer prooidieren gaan aantrekken en daardoor een veel beter foerageergebied gaan betreffen. Mogelijk broeden er in de bomen/ groenstructuren nabij algemeen voorkomende soorten (soorten zonder jaarrond beschermd nest). De versturende werkzaamheden dienen derhalve bij van start te gaan voor de aanvang van het broedseizoen of buiten deze periode plaats te vinden (broedseizoen loopt globaal van begin maart tot en met juli/ augustus, afhankelijk van soort en weersomstandigheden). In het broedseizoen kan alleen worden gewerkt als voorafgaande is vastgesteld dat er geen broedgevallen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande vogels, mits aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn binnen het daadwerkelijke plangebied geen verblijfplaatsen van soorten waargenomen die zijn beschermd bij de Habitatrichtlijn of niet zijn vrijgesteld door de provincie. Aantasting van dergelijke verblijfplaatsen is derhalve niet aan de orde.

In het oostelijke bos zijn (bij)burchten van de das aanwezig. De burchten bevinden zich naar inschatting op minimaal 50 meter afstand van de bosrand. Het is niet bekend welke burchten/pijpen in gebruik zijn en in welke mate, maar er dient zekerheidshalve vanuit te worden gegaan dat de burchten in gebruik zijn, ook als voortplantingslocatie.

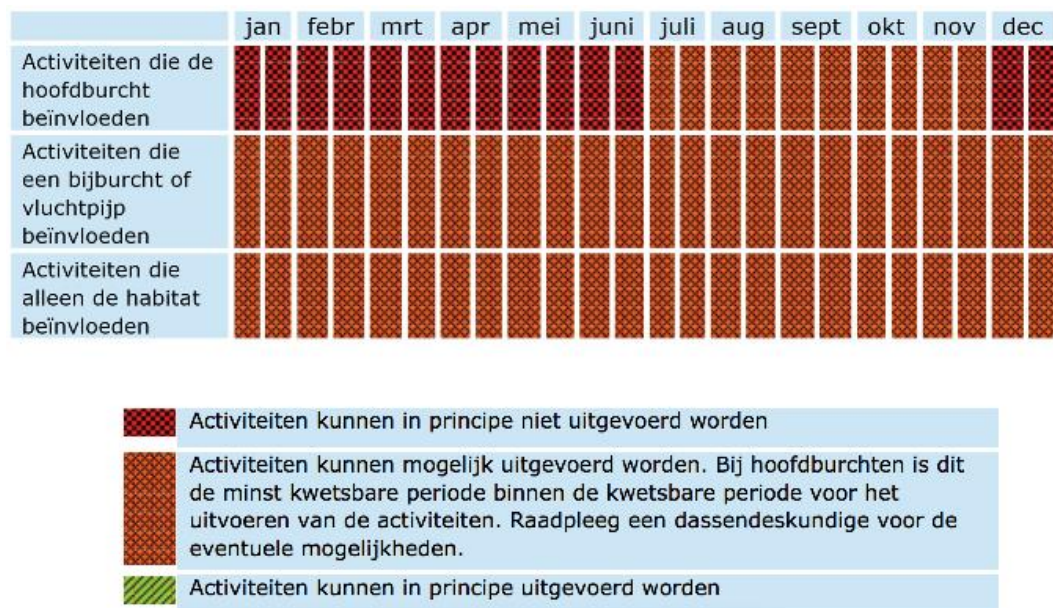
Fysieke aantasting van verblijfplaatsen of functioneel leefgebied rondom de burchten is niet aan de orde.

De werkzaamheden in het kader van de inrichting van het natuurgebied (de werkzaamheden aan het gebouw zal niet tot verstoring van de dassenburchten leiden) kan lichte, en tijdelijke, verstoring met zich meebrengen, door onder andere menselijke aanwezigheid, geluid en trillingen door graafmachines en dergelijke. Wel zal er al verstoring plaatsvinden door onder andere het bewerken van het land.

De das valt onder het beschermingsregime 'andere soorten'. Voor deze soorten is lichte verstoring toegestaan, zolang dit niet leidt tot directe of indirecte significante aantasting van de burcht (dermate grote verstoring dat eventueel aanwezige dassen de plek definitief verlaten). Er zal geen significante aantasting plaatsvinden waardoor eventueel aanwezige dassen de locaties zullen verlaten. Van een overtreding van de Wnb, en daarmee de noodzaak voor een ontheffing Wnb, is derhalve geen sprake. Wel dient verstoring, in het kader van de zorgplicht, zoveel mogelijk beperkt of voorkomen te worden.

Door een aantal maatregelen te nemen kan de verstoring beperkt gehouden worden.

Allereerst kan er rekening worden gehouden met de kwetsbare periode van deze soort. Deze periode is in het Kennisdocument Das (BIJ12, versie 1.0, juli 2017) weergegeven.

Afbeelding 13. Kwetsbare periodes Das (bron: Kennisdocument Das, BIJ12).

In verband met het broedseizoen van vogels dient bij voorkeur de periode september-november te worden aangehouden. De versturende werkzaamheden (naar verwachting kortstondig) dienen in de aangegeven periode plaats te vinden tussen zonsopgang en zonsondergang (maximaal tot 19.00 uur). Daarnaast kunnen voor de start van de versturende werkzaamheden hekken met schermen worden geplaatst langs de bosrand. Hierdoor zal de optische verstoring worden verminderd.

Er zal door het verdwijnen van de maisakker een klein/ marginaal deel foerageergebied (seizoensgebonden) van de das verloren gaan. Uit het veldbezoek is gebleken dat de das in de directe omgeving veel uitwijkmogelijkheden heeft. Volgens het bronnenonderzoek is de das op diverse agrarische percelen nabij waargenomen. Tevens zal er door de nieuwe inrichting met een poel, schaal grasland en houtwallen/ takkenrillen en dergelijke nieuw en beter foerageergebied (jaarrond) ontstaan. Overtreding van de Wnb is niet van toepassing. Het wordt aangeraden om een ter zake kundige op het gebied van das het project op de relevante momenten te laten begeleiden.

Mogelijk komen er binnen het plangebied algemeen voorkomende soorten voor. Dergelijke soorten zijn door de provincie vrijgesteld van de verbodsbepalingen als het een ruimtelijke ingreep of inrichting betreft (zie bijlage 1 voor vrijgestelde soorten). Wel geldt de zorgplicht voor dergelijke soorten. De nieuwe inrichting zal voor veel soorten een verbetering zijn, zowel voor foerageren, drinken, verblijven en voortplanten.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande grondgebonden zoogdieren, mist aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan.

Vleermuizen

Door het ontbreken van geschikte opstallen en bomen zijn er geen vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen te verwachten binnen het plangebied. Mogelijk wordt er gevoerageerd binnen het plangebied (bosranden). Foerageergebied is alleen beschermd wanneer dit gebied noodzakelijk is om de functionaliteit van een vaste verblijfplaats te behouden. In onderhavige situatie zal dit niet aan de orde zijn. In de nieuwe situatie zal beter foerageergebied ontstaan, evenals drinkgelegenheid. Er zal in de nieuwe situatie geen verstoring door licht plaatsvinden. Tijdens de werkzaamheden dient verstoring door licht,

door bijvoorbeeld bouwlampen, voorkomen te worden.

Er gaan geen essentiële vliegroutes verloren het kader van onderhavig project.

Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande vleermuizen.

Amfibieën, reptielen en vissen

Binnen het plangebied zijn geen exemplaren waargenomen of vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen vastgesteld van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of nationaal beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld door de provincie.

In de omgeving zijn verschillende zeldzamere soorten amfibieën en reptielen aanwezig. Bij de inrichting van het plangebied kan rekening worden gehouden met dergelijke soorten. Dit wordt verder toegelicht in hoofdstuk 6.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroepen.

Ongewervelden/ overige soorten

Binnen het plangebied zijn geen vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of voorkomen op de 'nationale lijst'. De voorgenomen ingreep zal geen voortplantingsplekken van vliegend hert aantasten.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande overige soorten.

De zorgplicht (art.1.11 Wnb)

De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als "veilige" periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan waarschijnlijk ook al uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten.

6 VERDIEPING INRICHTINGSVOORSTEL NATUUR

Op basis van het veldbezoek en het bronnenonderzoek wordt in dit hoofdstuk het inrichtingsplan van Puur Landschap nog eens globaal tegen het licht gehouden.

Beplanting

- De inheemse beplanting dient aan te sluiten op de soorten van het naastgelegen bos/ natuurbeheertype;
- Bij de bosranden zullen bij voorkeur een zoom en mantel worden gerealiseerd;
- Naast bomensingels kan er op enkele plekken, zoals bijvoorbeeld bij de 'overloop parkeren' ook gedacht worden aan takkenrillen. Takkenrillen bieden aan veel soorten een geschikte verblijf- of voortplantingsplek. Dergelijke soorten zijn vaak weer het voedsel voor andere soorten;
- Het is van belang dat er een corridor ontstaat die soorten kunnen gebruiken om de verschillende gescheiden bosgebieden veilig te bereiken.

Poel

Op circa 850 meter ten noordoosten van het plangebied is een poel gelegen. In en nabij deze poel komen volgens het bronnenonderzoek veel amfibieën en reptielen voor, ook de zeldzamere soorten. In de afgelopen 5 jaar zijn daar hazelworm, zandhagedis, ringslang, levendbarende hagedis, heikikker, poelkikker, alpenwatersalamander, meerkikker en bruine kikker voor. Ook is hier wild zwijn, ree, edelhert en das waargenomen.

Gezien het grote aantal aanwezige soorten amfibieën en reptielen is het raadzaam om deze poel als referentie te nemen en goed te bestuderen waarom deze poel zo succesvol is. De succesfactoren kunnen dan, indien mogelijk, toegepast worden bij de te realiseren poel. Succesfactoren kunnen bijvoorbeeld de wijze van ontwerp (grootte, diepte en dergelijke), aanwezigheid van de juiste planten, zonjides en dergelijke, maar ook de groenstructuren en percelen rondom de poel zijn.

De ringslang komt voor bij de reeds aanwezige poel. Bij de inrichting van het plangebied kan rekening worden gehouden met deze soort door bijvoorbeeld broeihopen aan te leggen.

Ons advies is in ieder geval om eventueel meer groenstructuren te realiseren rondom de poel dan in de inrichtingsschets is aangegeven. Tevens dient een deel van deze groenstructuren in verbinding te staan met het bos. De aanleg van takkenrillen zal geschikt habitat opleveren voor veel van de genoemde soorten en hun prooidieren. Tevens kan worden gekeken of de poel wat groter in afmeting kan worden gemaakt. De poel dient ook tijdens droge, hete zomers, zoals de laatste jaren het geval is geweest, water te bevatten, zodat zoogdieren (waaronder vleermuizen), insecten, vogels en dergelijke de poel kunnen blijven gebruiken in deze periode. Het is raadzaam om een ter zake kundige te betrekken bij de inrichting van het plangebied.

7 CONCLUSIE

Op basis van onderhavige natuurtoets is beoordeeld of er procedurele gevolgen zijn betreffende de vigerende (natuur)wetgeving.

Voor toelichting bij de conclusie dient hoofdstuk vijf geraadpleegd te worden.

Conclusie	
GNN/ GO/ Nationaal Landschap/ Natura2000/ houtopstanden	Het plangebied is niet gelegen binnen het Gelders Natuurnetwerk. → De provincie hanteert geen externe werking als het gaat om het GNN. Extra toetsing wordt niet noodzakelijk geacht. Het plangebied is gelegen in Deelgebied 92. → De beoogde inrichting zal geen negatief effect hebben op de kernkwaliteiten die voor dit deelgebied zijn geformuleerd. Het plangebied is gelegen naast het Natura2000-gebied ‘Veluwe’. In dit kader heeft een Voortoets Natura2000 plaatsgevonden. → Verdere toetsing aan het Natura2000-gebied wordt op basis van de Voortoets niet noodzakelijk geacht, met uitzondering van toetsing aan stikstof. Er worden in het kader van het project geen bomen gekapt. → Het onderdeel houtopstanden van de wet natuurbescherming is niet van toepassing.
	Soortgroepen Flora Er zijn binnen het plangebied geen beschermde wilde soorten aangetroffen.
	Vogels Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig. Het plangebied betreft geen significant foerageergebied voor onder andere uilen en roofvogels. → Door de beoogde natuurlijke inrichting zal er een beter foerageergebied ontstaan dan het huidige maisveld. Tijdens de inrichting is voldoende alternatief aanwezig in de directe omgeving. Er dient rekening te worden gehouden met broedende vogels binnen en nabij het plangebied. → De geplande werkzaamheden mogen geen broedgevallen significant verstoren.
	Grondgebonden zoogdieren Vaste verblijfplaatsen of exemplaren van Habitatrichtlijnsoorten of van niet-vrijgestelde nationaal beschermde soorten zijn niet aangetroffen binnen het daadwerkelijke plangebied. In de omgeving zijn dassenburchten aanwezig. Het plangebied wordt gebruikt door de das om te foerageren. → Er zal bij het inrichten van het plangebied mogelijk lichte verstoring op de (eventueel bezette) dassenburchten zijn. Het zal geen significante verstoring (dermate grote verstoring dat de dassen de burchten definitief zullen verlaten) betreffen. Lichte verstoring is bij de Wnb toegestaan voor de das.

Soortgroepen	Wel is de zorgplicht van toepassing. Verstoring zal d.m.v. maatregelen tot het minimum moeten worden beperkt. Overtreding Wnb is niet van toepassing. → Er zal een marginaal stukje foerageergebied (mais-seizoensgebonden) worden ingeruild voor een veel beter foerageergebied. Ten tijde van de inrichting en de periode totdat het plangebied voor deze functie functioneel is, is er voor de das voldoende foerageergebied in de directe omgeving. Overtreding Wnb is niet van toepassing. Door de provincie vrijgestelde soorten kunnen voorkomen.
	Vleermuizen Er zijn geen vaste verblijf- en/of voortplantingsplaatsen vastgesteld binnen het plangebied. Er zullen door de ingreep geen essentiële foerageergebieden of vliegroutes verloren gaan.
	Amfibieën, reptielen en vissen Vaste verblijfplaatsen of exemplaren van Habitatrichtlijnsoorten of van niet-vrijgestelde nationaal beschermde soorten zijn niet aangetroffen. Door de provincie vrijgestelde amfibiesoorten kunnen voorkomen.
	Ongewervelden/ overige soorten Vaste verblijfplaatsen of exemplaren van Habitatrichtlijnsoorten of van nationaal beschermde soorten zijn niet aangetroffen.
	Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat er in de onderzochte situatie geen procedurele gevolgen zijn ten gevolge van de voorgenomen ingrepen, mits er aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan. → Nader onderzoek naar soorten is niet noodzakelijk; → Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling als het ruimtelijke ingrepen betreft; → Er dient rekening te worden gehouden met de das; → De zorgplicht is altijd van toepassing.

BIJLAGE 1

WETTELIJK KADER

Wet natuurbescherming (Wnb)

De Flora- en faunawet is op 1 januari 2017 overgaan in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet dient ter vervanging van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet en heeft als doel te komen tot één integrale en vereenvoudigde regeling van de natuurbescherming. Hierbij is de Europese regelgeving als uitgangspunt genomen. In de wet is nog steeds een deling van bescherming van soorten en gebieden (Natura2000).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden.

Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn beschermd (Vogelrichtlijn). Sommige soorten genieten een extra bescherming onder het verdrag van Bern of is het nest ervan jaarrond beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

- Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Wet natuurbescherming sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Verstoring van vogels is niet verboden indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 4 en lid 5). Het is aan de initiatiefnemer om zich ervan te vergewissen – en waar nodig aan te kunnen tonen – dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de vogelsoort en aldus niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3).

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora- en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). Hierdoor was de Flora- en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daarbij is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen⁶⁾: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

- Ontheffing of vrijstelling

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn.
- Ten slot mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De drie criteria op grond waarvan van de verbodsbepalingen afgeweken kan worden, zijn eveneens uit deze twee richtlijnen overgenomen. Dat betekent dat de verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij men een ontheffing kan krijgen (het zogenoemde ‘nee, tenzij-principe’).

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingenmogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Vrijstellingen kunnen in principe gelden voor alle drie de beschermingsregimes. Vrijstellingen van verbodsbepalingen zoals die gelden voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten, kunnen alleen verleend worden voor in de Europese Vogelrichtlijn of Europese Habitatrichtlijn genoemde belangen. Om soorten vrij te stellen, zal altijd voldaan moeten zijn aan de vereisten van de wet, met name de afweging dat de vrijstelling geen afbreuk mag doen aan het streven de populatie van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (voor Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten) dan wel dat de vrijstelling niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoorten.

Belangen voor ontheffingsverlening of vrijstelling onder de Wet natuurbescherming

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere, 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Provinciale staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Dit moet worden geregeld in een provinciale verordening. In de verordening of regeling staat aangegeven voor welke verbodsbepalingen, voor welke handelingen en voor welke soorten de vrijstelling geldt. Onder meer op basis van regionale verschillen in de staat van instandhouding van soorten kunnen de vrijgestelde soorten per provincie verschillen.

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen d.d. 1 december 2019

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMvB Rn art 3.31)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	x	x	x		x	x				x	x	x	x
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						x1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	<i>Lepus europeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	x	x	x		x	x				x		x	x
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						x							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			x			x2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x	x	x		x	x				x		x	x
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>						x							
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						x3							
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						x4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i> (<i>Rana esculenta</i>)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven Wnb 3.10 3e lid

x1 = vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november

x2 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

x3 = vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

x4 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Opmerking bij Friesland: in de stukken wordt ook vrijstelling gegeven voor de mol, maar deze is niet beschermd onder de Wnb.

wettelijke belangen:														
3.10.2.a / Rnb 3.31.d	ikv RO en gebruik van gebieden	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.d	voorkomen onnodig lijden		x								x			
3.10.2.e / Rnb 3.31.b	ikv beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
3.10.2.f / Rnb 3.31.a	ikv beheer of onderhoud overig	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.g	ikv beheer of onderhoud landsch kwaliteiten bepaald gebied	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	
3.10.2.i / Rnb 3.31.c	bestendig gebruik					x								x
(geldt alleen voor amfibieën) ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats										x				

(Bron: Website Ecologica, december 2019).

- Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere diersoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt.

Gedragscodes zijn bedoeld voor organisaties die in hun reguliere taken of activiteiten regelmatig met de wet te maken hebben. Elke sector kan een gedragscode opstellen en laten goedkeuren. Wanneer een gedragscode is goedgekeurd, kan eenieder die aantoonbaar in overeenstemming met de betreffende gedragscode handelt, zonder ontheffing de handelingen verrichten. Er kan gecontroleerd worden of er gehandeld wordt volgens de gedragscode. Dat dient aangetoond te worden; de bewijslast dat er correct wordt gehandeld ligt bij de initiatiefnemer.

Gedragscodes worden goedgekeurd door de Minister van EZ, in overleg met de provincies. De goedkeuring geldt voor een periode van maximaal vijf jaar.

- Ecologisch onderzoek laten uitvoeren

Voordat de beoogde ingreep kan plaatsvinden dient inzichtelijk gemaakt te zijn dat er door de ingreep geen overtreding zal plaatsvinden van de Wet natuurbescherming.

Meestal wordt eerst een zogenaamde quickscan flora en fauna uitgevoerd. Uit dit onderzoek dient naar voren te komen of er vervolgstappen genomen dienen te worden. De vervolgstappen kunnen bestaan uit een nader onderzoek, het nemen van mitigerende maatregelen en/ of het aanvragen van een ontheffing.

De bepalingen van de Wet natuurbescherming zijn alleen van toepassing als op of rondom de locatie waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden beschermde planten en/of dieren voorkomen of als zich daar hun nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen bevinden.

Het plangebied is het gebied waar de daadwerkelijke handeling wordt uitgevoerd. Afhankelijk van de kenmerken van de activiteit kunnen storende factoren ook optreden buiten het plangebied. Denk aan verstoring door geluid, waardoor bijvoorbeeld het verbod om soorten opzettelijk te verstoren wordt overtreden.

Hoe groot het onderzoeksgebied is hangt dan ook af van de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het onderzoeksgebied is vaak groter dan het plangebied.

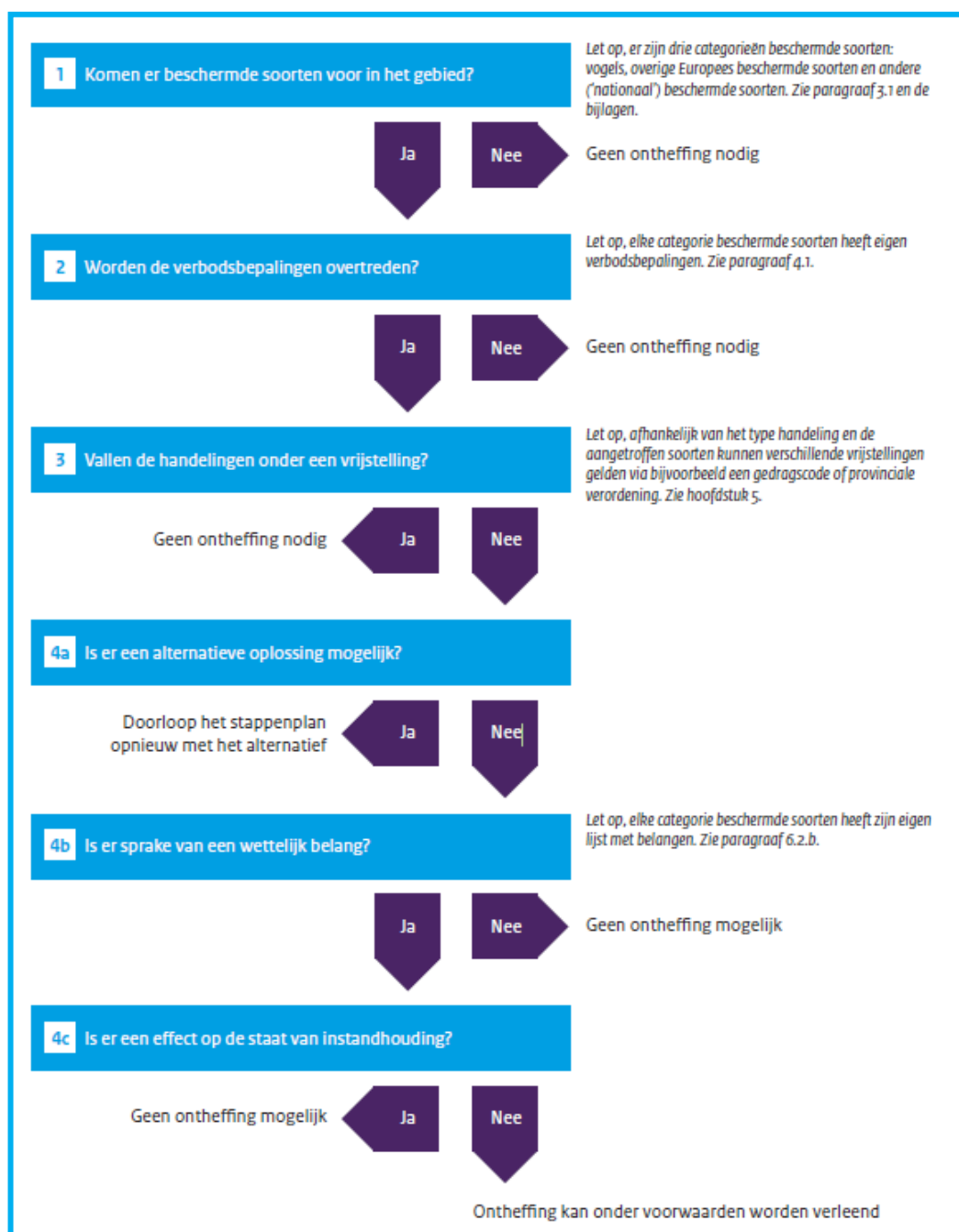
Andere leefgebieden van een diersoort, zoals foerageergebieden of vaste vliegroutes, worden volgens de uitleg van het Guidance document niet beschermd, tenzij deze samenvallen met de

voortplantings- of rustplaatsen. Jurisprudentie maakt echter duidelijk dat in het geval van Habitatrichtlijnsoorten het zodanig verstoren van vaste vliegroutes en/of beschadigen van foerageergebied dat de soort om die reden deze vaste voortplantings- of rustplaatsen (die buiten het plangebied zijn gelegen) zal verlaten, wel onder het verbod van de Habitatrichtlijn valt).

De redenering hierbij is dat bij een dergelijke verstoring de ecologische functionaliteit van de

voortplantings- of rustplaatsen niet meer gegarandeerd is. In deze gevallen is dan ook artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Het ministerie van Economische Zaken heeft een stappenschema opgesteld die door initiatiefnemers doorlopen dient te worden.

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

Natura2000 (gebiedsbescherming)

Gebieden die bescherming genieten zijn Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden).

Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. Indien er negatieve effecten te verwachten zijn, bijvoorbeeld door een toename van stikstofdepositie, dient er een vervolgonderzoek plaats te vinden. Dit onderzoek vindt plaats in het kader van de PAS (Programma Aanpak Stikstof). Mogelijk dient er een vergunning Wnb aangevraagd te worden.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd

als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting.

Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

Nationaal Natuur Netwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De bescherming van het Nationaal Natuurnetwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Het netwerk kan in verschillende provincie andere benamingen hebben, zo heet de NNN in provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en in Noord-Brabant het Natuurnetwerk Brabant.

Dit NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In het NNN liggen: bestaande natuurgebieden (waaronder Natura2000, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden (beheerd volgens agrarisch natuurbeheer) en ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de

Noordzee en de Waddenzee.

In het netwerk geldt voor nieuwe ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn. Ook moeten de ontwikkelingen een groot openbaar belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gemitigeerd. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader. De initiatiefnemer dient onderzoek te doen naar eventuele significant negatieve effecten die een activiteit kan hebben op het NNN.

Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Wet natuurbescherming en het NNN bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Rode Lijst

Rode Lijst soorten zijn soorten die zijn opgenomen op officiële, door het parlement bekrachtigde en in de Staatscourant gepubliceerde, lijsten van soorten die gevoelig of kwetsbaar zijn of zelfs direct in hun voortbestaan bedreigd worden. De bedreigde dier- en plantensoorten op de Rode Lijsten hebben geen juridische status, tenzij ze ook in de wet zijn opgenomen.

De aanwijzing van nationale soorten is mede gebaseerd op de status die de soorten in de rode lijsten hadden ten tijde van het opstellen van de Wnb.

BIJLAGE 2

LIJSTEN BESCHERMDE SOORTEN

Soorten beschermd onder paragraaf 3.2 van de
Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.8)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (4)

Drijvende water- weegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Krulpand moerasscherm	Apium repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis

Zoogdieren terrestisch (8)

Bever	Castor fiber
Hamster	Cricetus cricetus
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
Eurazische lynx	Lynx lynx
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus
Otter	Lutra lutra
Wilde kat	Felis silvestris
Wolf *)	Canis lupus

Vleermuizen (22)

Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri
Brandts vleermuis	Myotis brandtii
Fransjeest	Myotis nattereri
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus
Gewone dwerg- vleermuis	Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoor- vleermuis	Plecotus auritus
Grijze grootoor- vleermuis	Plecotus auritus
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrum- equinum
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
Kleine dwerg- vleermuis	Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros
Laatzvleer	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Myotis dasycneme
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula
Ruige dwerg- vleermuis	Pipistrellus nathusii
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
Vale vleermuis	Myotis myotis
Watervleermuis	Myotis daubentonii

Zoogdieren marien (5)

Bruinvos	Phocoena phocoena
Gewone dolfin	Delphinus delphis
Tuimelaar	Tursiops truncatus
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris

Vissen (2)

Houting	Coregonus oxyrinchus
Steur	Acipenser sturio

Amfibieën (8)

Boomkikker	Hyla arborea
Geelbuikvuurpad	Bombina variegata
Hefkikker	Rana arvalis
Kamsalamander	Triturus cristatus
Knofookpad	Pelobates fuscus
Poelkikker	Rana lessonae
Rugstreeppad	Bufo calamita
Vroedmeesterpad	Alytes obstetricans

Reptielen (3)

Gladde slang	Coronella asurtaca
Muurhagedis	Podarcis muralis
Zandhagedis	Lacerta agilis

Vlinders (7)

Donker pimpernel- blauwje	Maculinea nausithous
Groe vuurvlinder	Lycaena dispar
Moerasparelmoer- vlinder *)	Euphydryas aurinia
Pimpernelblauwje	Maculinea teleius
Teuntsbloempijl- staart	Proserpinus proserpina
Tijmblauwje *)	Maculinea arion
Zilverstreephooft- beestje *)	Coenonympha hero

Libellen (8)

Bronslibel *)	Oxygaster curditi
Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuit- libel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winter- juffer *)	Sympecma paedisca
Ooseltjke witsnuit- libel *)	Leucorrhinia albifrons
Rivierrombout	Gomphus flavipes
Sterltjke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis

Kevers (5)

Brede geelrandwater- roofkever	Dytiscus latidiscus
Gestreepde water- roofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerdo
Juchdeerkever	Osmoderma eremita
Vermiljoenkever	Cucujus cinnabarinus

Overige soorten (2)

Bataafse stroom- mossel	Unio crassus
Platte schijfhoren	Anisus vorticulus

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die
toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en
3.8 omdat er een gerede kans op terugkeer bestaat

Soorten beschermd onder paragraaf 3.3 van de
Wet natuurbescherming (artikel 3.10 en 3.11)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (76)

Akkerboerbloem *)	<i>Ranunculus arvensis</i>
Akkerdoornzaad *)	<i>Torilis arvensis</i>
Akkerogenroost *)	<i>Odonthus vernus vernus</i>
Bekliende ogenroost *)	<i>Euphrasia rosakoviana</i>
Berggarnander *)	<i>Teucrium montanum</i>
Bergnachtorchis *)	<i>Platanthera chlorantha</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauw guichelheil *)	<i>Anagallis arvensis foemina</i>
Bokkenorchis *)	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Bosboerbloem *)	<i>Ranunculus pol. nemorosus</i>
Bosdravik *)	<i>Bromopsis r. benekenti</i>
Brave hendrik *)	<i>Chenopodium bonus- henricus</i>
Brede wolfsmelk *)	<i>Euphorbia platyphyllos</i>
Breed wollegras *)	<i>Eriophorum latifolium</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Dennenorchis *)	<i>Goodyera repens</i>
Dreps *)	<i>Bromus secalinus</i>
Echte garnander *)	<i>Teucrium cham. germanicum</i>
Franjegendaan	<i>Genclanella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis *)	<i>Epipactis muelleri</i>
Geplooide vrouwenmaniet *)	<i>Alchemilla subcrenata</i>
Geande veldsla *)	<i>Valerianella dentata</i>
Gevlekt zonneroosje *)	<i>Tuberaria guttata</i>
Glad biggenkruid *)	<i>Hypochaeris glabra</i>
Gladde zegge *)	<i>Carex laevigata</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel *)	<i>Asplenium viride</i>
Groot spiegelklokje *)	<i>Legousia speculum- venetis</i>
Grote bosaaibet *)	<i>Fragaria moschata</i>
Grote leeuwenklauw *)	<i>Aphanes arvensis</i>
Honingorchis	<i>Hermidium monorchis</i>
Kalkboerbloem *)	<i>Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides</i>
Kalkkruip *)	<i>Centaurea calcitrapa</i>
Karchutseranjer *)	<i>Dianthus carthusianorum</i>
Karwijnselie *)	<i>Selinum carvifolia</i>
Kleinere ereprijs *)	<i>Veronica verna</i>
Kleinere Schorseneer *)	<i>Scorzonera humilis</i>
Kleinere wolfsmelk *)	<i>Euphorbia exigua</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Knollathyrus *)	<i>Lathyrus latifolius</i>
Knolspirea *)	<i>Filipendula vulgaris</i>
Korensla *)	<i>Amosotis minima</i>
Kranskarwij *)	<i>Carum verticillatum</i>
Kruipdijm *)	<i>Thymus praecox</i>
Lange zonnedaauw	<i>Drosera longifolia</i>
Liggende ereprijs *)	<i>Veronica prostrata</i>
Moerasgarnander *)	<i>Teucrium scordium</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Naakte lathyrus *)	<i>Lathyrus aphaca</i>
Naaldenkervel *)	<i>Scandix peccen-veneris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis h. sagittata</i>
Roggelelie *)	<i>Lilium bulbiferum croceum</i>
Rood peperboompje *)	<i>Daphne mezereum</i>
Rozenkransje *)	<i>Anemone nemorosa</i>
Ruw parelzaad *)	<i>Lithospermum arvense</i>
Stofzaad *)	<i>Monotropa hypopitys</i>
Scherpkruis *)	<i>Asperugo procumbens</i>
Schubvaren	<i>Ceserach officinarum</i>
Schubzegge *)	<i>Carex leptocarpa</i>

Smalle raai *)	<i>Galeopsis angustifolia</i>
Spijs havigskruid *)	<i>Hieracium lacucella</i>
Steenbraam *)	<i>Rubus saxatilis</i>
Stijve wolfsmelk *)	<i>Euphorbia sericea</i>
Tengere distel *)	<i>Carduus tenuiflorus</i>
Tengere veldmuur *)	<i>Minuartia hybrida</i>
Trosgarnander *)	<i>Teucrium botrys</i>
Veenbloembies *)	<i>Scheuchzeria palustris</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vroege ereprijs *)	<i>Veronica praecox</i>
Wilde averuit *)	<i>Anemone c. campestris</i>
Wilde ridderspoor *)	<i>Consolida regalis</i>
Wilde weide *)	<i>Melampyrum arvense</i>
Wolfskers *)	<i>Atropa bella-donna</i>
Zandwolfsmelk *)	<i>Euphorbia seguieriana</i>
Zinkvoolleje	<i>Viola lutea calamitaria</i>
Zweedse kornoelje *)	<i>Cornus suecica</i>

Zoogdieren terrestisch (31)

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Boommarter	<i>Maris maris</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mus musculus</i>
Damhert	<i>Dama dama</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Dwergmuis	<i>Microtus minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Egel	<i>Echinacea europaea</i>
Elkermuis	<i>Elomys quercinus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermeltijn	<i>Mus musculus</i>
Hutspitsmuis	<i>Crocodylus russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Molmuis *)	<i>Arvicola scherman</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Steenmarter	<i>Maris maris</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocodylus leucodon</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>
Wezel	<i>Mus musculus</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Zoogdieren marien (2)

Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>

Amfibieën (8)

Alpenwater- salamander	<i>Triturus alpestris</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleinere water- salamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Vinpoetsalamander	<i>Triturus helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Reptielen (4)

Adder	<i>Vipera berus</i>
-------	---------------------

Hazelworm	<i>Anguilla fragilis</i>
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>

Vissen (6)

Beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>
Beekprijs	<i>Lamprologus planeri</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Kwabaal *)	<i>Lota lota</i>

Vlinders (20)

Aardbeetvlinder *)	<i>Pyrgus malvae</i>
Bospaarmoor- vlinder *)	<i>Melitaea athalia</i>
Bruin dikkopje	<i>Erynnis iages</i>
Bruine erfenpage *)	<i>Sagittaria ilicis</i>
Dulpaarmoor- vlinder *)	<i>Argynnis niobe</i>
Gentiaanblauwje *)	<i>Maculinea alcon</i>
Grote paarmoor- vlinder *)	<i>Argynnis aglaja</i>
Grote vos *)	<i>Nymphalis polychloros</i>
Grote weerschijn- vlinder *)	<i>Apatura iris</i>
Iepenpage	<i>Sagittaria w-album</i>
Kleinere beetvlinder *)	<i>Hipparchia satulius</i>
Kleinere lijsvogel- vlinder *)	<i>Limenitis camilla</i>
Kommavvlinder *)	<i>Hesperia comma</i>
Sleedoornpage *)	<i>Thecla betulae</i>
Spiegeldikkopje *)	<i>Heuroperus morpheus</i>
Veenbesblauwje *)	<i>Plebeus opule</i>
Veenbospaarmoor- vlinder	<i>Boloria aquilonaris</i>
Veenhoofbeesje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldpaarmoor- vlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Zilveren maan *)	<i>Boloria selene</i>

Libellen (8)

Beekrombout *)	<i>Gomphus vulgatissimus</i>
Bosbeekjuffer *)	<i>Calopteryx virgo</i>
Donkere waterjuffer *)	<i>Coenagrion armatum</i>
Gevlekte glanslibel *)	<i>Somatochlora flavomaculata</i>
Gewone bronlibel *)	<i>Cordulegaster boltonii</i>
Hoogveenglanslibel *)	<i>Somatochlora arcata</i>
Kempense heidlibel *)	<i>Sympteryx</i>
Speerwaterjuffer *)	<i>Coenagrion hastulatum</i>

Kevers (1)

Vliegende hert	<i>Lucanus cervus</i>
----------------	-----------------------

Overige soorten (1)

Europese rivierkreeft	<i>Asiaticus asiaticus</i>
-----------------------	----------------------------

*) soort die geen wettelijke bescherming had
onder de Flora- en faunawet

BIJLAGE 3

JAARROND BESCHERMDE NESTEN (CATEGORIE 1-4)

Mogelijk dat in de loop der tijd per provincie de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt aangepast. Voor een actuele stand van zaken dient altijd de stand van zaken in de desbetreffende provincie bekeken te worden.

Categorie 1-4: jaarrond beschermd

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	4
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	2
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	3
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	4
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	2
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	3
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	3
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	3
Ransuil	<i>Asio otus</i>	4
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	2
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	3
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	4
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	1
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	4
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	4

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

BIJLAGE 4

LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992
 Diepenbeek A, Twisk P, Veldgids diersporen, KNNV, Zeist 2013
 IKC Natuurbeheer, Handboek natuurdoeltypen in Nederland, uitgeverij Judels&Brinkman, Delft, 1995
 Meesters, G, Natuuratlas van Nederland, uitgeverij Icob b.v. Alphen aan den Rijn, 2001
 Olsen L-H, Dier & spoor, KNNV uitgeverij, 2012
 Ravon, De amfibieën en reptielen van Nederland, 2009
 Sovon Vogelonderzoek Nederland, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, uitgeverij KNNV, Utrecht, 2002
 Smit, J.T. & R.F.M. Krekels 2008. Vliegend hert op de Veluwe Beschermingsplan 2009-2013. – EIS-Nederland en Bureau Natuurbalans-Limes Divergens, Leiden – Nijmegen.
 Vogelbescherming Nederland, Topografische Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland, Zeist, 2003.

www.gelderland.nl
minez.nederlandsesoorten.nl/soorten
www.natura2000.nl
www.nederlandsesoorten.nl
www.ravon.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.sovon.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.zoogdiervereniging.nl